

РЕФЕРАТИВНА РОБОТА

зі спеціальності 035.04 «Германські мови (німецька)»

з теми: «Лінгвостильові особливості німецькомовних рецензій на художні
фільми»

Шифр: Рецензії на фільми

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ І. РЕЦЕНЗІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ	5
1.1. Історія виникнення кінорецензії.....	5
1.2. Термінологічне визначення рецензії та її особливості.....	6
РОЗДІЛ ІІ. ЛІНГВОСТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ НІМЕЦЬКОМОВНИХ КІНОРЕЦЕНЗІЙ.....	15
2.1. Мовленнєві особливості німецькомовних кінорецензій.....	15
2.2. Композиційні особливості німецькомовних кінорецензій.....	18
2.3. Мовленнєві засоби реалізації комунікативних стратегій кінорецензій.....	22
ВИСНОВКИ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	28

ВСТУП

Актуальність. На сьогоднішній день популярність кінематографу важко переоцінити. Кожного року в світ виходять сотні фільмів та рецензій до них. Критична стаття виступає одним з найважливіших чинників, оскільки за допомогою мовленнєвих засобів може створюватися та корегуватися ставлення суспільства до окремих картин, та певним чином позитивно чи негативно впливати на їхній фінансовий успіх.

Мета дослідження полягає у вивченні жанру німецькомовної кінорецензії, її характерних композиційних особливостей, та лінгвостильових засобів втілення необхідних комунікативних стратегій.

Відповідно до мети можна визначити завдання дослідження:

- 1) дослідити рецензію, як жанр публіцистики;
- 2) проаналізувати німецькомовні Інтернет-кінорецензії;
- 3) виявити структурні особливості критичної статті;
- 4) з'ясувати лінгвостильові особливості, притаманні текстам кінорецензій у відповідності до обраної рецензентом комунікативної стратегії.

Об'єктом дослідження є німецькомовні рецензії до фільмів.

Предметом дослідження є лінгвостильові особливості німецькомовних рецензій на художні фільми.

Науково-практична новизна. За результатом проведеного дослідження були проаналізовані характерні лінгвістичні засоби, що використовуються в текстах німецькомовних кінорецензій, розміщених в мережі Інтернет.

Апробація результатів дослідження. Результати цього досліджень були оприлюднені як тези доповіді (Декада студентської науки, березень 2020р., м. Маріуполь).

Структура та обсяг реферативної роботи визначені її метою та завданнями. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури. Загальний обсяг курсової роботи становить 30 сторінок,

з яких 26 сторінок складає основний текст, 3 сторінки – список використаних джерел, що налічує 29 джерел, з яких 20 зарубіжні.

У вступі стисло визначені загальні положення реферативної роботи: її актуальність, мета, завдання, методи дослідження, науково-практична новизна та апробація результатів дослідження.

У першому розділі розглядається історія виникнення кінорецензії, визначення терміну рецензії, її класифікація та характерні особливості.

У другому розділі аналізуються тексти німецькомовних кінорецензій, їхня композиція та лінгвостильові засоби.

У висновках узагальнені положення реферативної роботи.

РОЗДІЛ I. РЕЦЕНЗІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Історія виникнення кінорецензії

Виникнення кінорецензій нерозривно пов'язано з появою перших фільмів та подальшим бурхливим розвитком кіноіндустрії. Разом із розповсюдженням кінострічок зростала й популярність критики до них, адже із збільшенням кількості нових фільмів суспільство стало потребувати їх якісної оцінки та допомоги при виборі. Американське щотижневє видання «Variety» стало першим виданням, де була опублікована одна з перших кінорецензій до французького фільму «Étonnant voyage de pose» [6, с. 28].

Кінорецензії приділяли увагу технічними складовим зйомки, декораціям, акторській грі, згодом й музичному супроводу, що було пов'язано з появою в 1927 році звукового кіно, а втілення новітніх технологій: таких як кольорове кіно, широкоформатне зображення, об'ємний звук, 3D та 5D стало невід'ємним критерієм оцінки в рецензії [6, с. 28].

З поширенням радіо, телебачення та Інтернету критичні огляди отримали нові форми існування. Якщо раніше рецензії, що публікувалися в авторитетних виданнях, знаходились в руках професійних критиків, то з поширенням соціальних мереж, блогів, відеоплатформ та найрізноманітніших сайтів з'явилась велика кількість критиків, як фахівців так і аматорів [6, с. 28].

Таким чином розвиток засобів масової інформації створив умови для спрощеного розповсюдження непрофесійної критики, а також подальшого розшарування жанру на професійний та аматорський.

Процес Інтернет-рецензування розпочався ще в 90-х роках XX ст., що пов'язують з появою фільмів в мережі (наприклад, їх розповсюдження американською компанією Netflix) та можливістю користувача залишити власний коментар та оцінку після перегляду [6, с. 28]. Такі коментарі спочатку мали спрощену форму, однак із часом сайти, що містили кінорецензії отримали величезну популярність і якість розміщуваних там відгуків значно виросла, проте

тяжіння до об'єктивності тут поступилося суб'єктивному баченню, а раціоналізм був витіснений емоційністю, тож на сьогодні найпопулярнішим майданчиком для рецензентів є такі англomовні сайти як: «IMDb», («Internet Movie Database») та Rotten Tomatoes [6, с. 29].

Слід додати, що зростання кількості та популярності аматорської рецензії серед відвідувачів вище зазначених Інтернет-сторінок спонукало й професійних критиків звернутись до подібних платформ.

Отже, відбувається поділ кінорецензій на масові та мистецтвознавчі; перші орієнтовані на середньостатистичного читача; характеризуються зниженим стилем, використанням сучасного молодіжного сленгу та високим рівнем оцінності; другі орієнтовані на фахівців, а отже насичені професійною термінологією; мають глибокий аналітичний характер, інколи – філософську спрямованість, а також тяжіють до об'єктивності та нейтральної стилістичної забарвленості [6, с. 29].

1.2. Термінологічне визначення рецензії та її особливості

Термін «критика» етимологічно пов'язаний із грецьким словом *kritikos*, що позначає вирішальну для майбутнього певного об'єкту ситуацію [27]. Схвальна або несхвальна кінокритика може позитивно чи негативно прогнозувати подальшу долю кінокартини [11].

У літературознавчому словнику-довіднику за редакцією Р.Т. Гром'яка рецензія визначається як: «жанр літературної критики, що розглядає й оцінює твори художньої літератури та мистецтва, визначає їх художню вартість та характеризує допущені, на думку критика, хиби, недоліки. Рецензії притаманні такі ознаки: наявність бібліографічного опису видання (може бути повним або скороченим, мати свої певні усталені варіанти розміщення в тексті – найчастіше бібліографічний опис розпочинає рецензію), звертання до конкретного твору, аналіз і оцінка його в усіх компонентах. Існують такі різновиди жанру рецензії: анотація, коротка рецензія (відгук), реферативна рецензія, звичайна газетна

(журнальна) рецензія, проблемна рецензія, рецензія-есе, рецензія-діалог, рецензія-фейлетон, рецензія-памфлет, рецензія-жарт, рецензія-лист, авторецензія, рецензентська репліка» [14, с. 579].

Є. Онацький відмічає наближеність рецензії до критики й ризик її перетворення на пасквіль. «Рецензія – оцінка твору в газеті, чи в журналі, отже це – критика. Як і всяка критика, рецензія має на меті виявлення позитивних і негативних рис твору. Рецензія, що обмежується відзначенням самих лише недоліків, не помічаючи переваг, дуже легко переходить у пасквіль» [18, с. 1583-1584]. Саму ж критику Є. Онацький визначає як «виявлення позитивних і негативних рис якогось твору, або чиеїсь діяльності: мистецької творчості, матерію до якої дають інші роди мистецтва» [17, с 767].

В літературознавчій енциклопедії досліджуваний нами об'єкт характеризується як: «жанр літературної критики, що розглядає й поціновує конкретні твори письменництва, визначає їхню вартість, аналізує компоненти, вказує на допущені помилки, має широкий тематичний діапазон. Рецензія характеризується актуальністю проблематики, яка висвітлюється, глибиною порушених питань, лаконічністю викладу, структурністю побудови. До загальних ознак жанру належать об'єктивність оцінювання певного твору, його фаховий аналіз, хоч інколи рецензент може формулювати суб'єктивне чи корпоративне ставлення, визнавати цей твір чи заперечувати, вдаватися до прийомів провокативного апелювання» [13, с. 318].

На думку Л.Є. Кройчика, рецензія є дослідницько-новинним жанром, що аналізує «відображену дійсність». Таким чином, рецензент в своїй роботі співвідносить своє світовідчуття з інтерпретацією автора твору, що піддається критиці [21, с.102].

О.О. Тертичний визначає рецензію як жанр, в основу якого покладено відгук на твір, суттю якого є висловлення ставлення критика до об'єкту аналізу [23, с.88].

Д.Д. Брежнєва вважає, що «тематичний різновид жанру рецензії, що поєднує в собі властивості як публіцистичного дискурсу з його метою – вплинути

на соціальні та моральні складові особистості адресата, так і художнього дискурсу, де проявляється авторська творча позиція та індивідуальність, що знаходить відображення в мовному оформленні тексту цього типу [3, с. 6].

Таким чином, спираючись на наведені визначення, можна узагальнити характеристику жанру рецензії, що допоможе найбільш повно відобразити її сутність. Рецензія є журналістським дослідницько-новинним жанром, що має на меті розглянути конкретні твори мистецтва чи науки, їхню оцінку, всебічний аналіз складників і суб'єктивне виявлення хиб та недоліків [14, с 579; 17, с 767; 13, с. 318; 21, с.102]. Рецензія має безліч різновидів та, як правило, тяжіє до об'єктивності, однак, разом із тим, може транслювати суб'єктивне ставлення критика. Цей жанр характеризується чіткою структурою, гострою актуальністю та глибинним аналізом порушених проблем [14, с 579; 17, с 767; 13, с. 318; 21, с.102].

Зазвичай рецензія будується на аналізі та оцінці одного або двох творів, не маючи жодних більш глибинних і складних завдань, адже коли критик підіймає вагомі суспільно-значущі проблеми на ґрунті детального аналізу, така робота наближається до літературно-критичної статті або ж мистецького дослідження [2222, с. 258].

Головним практичним завданням рецензії є інформування, адже рецензент має ознайомити читачів із новими найбільш значущими та визначними творами, та допомогти їм легше орієнтуватися в сферах, що стосуються об'єкту обговорення [22, с. 259].

Основна мета критика – розпізнати те, що лишається непомітним для необізнаних в запропонованій галузі, тож це вимагає, по-перше, чіткості та структурованості в викладенні, а також зрозумілості для цільової аудиторії [22, с. 259]. По-друге, таке завдання зобов'язує рецензента бути фахівцем у визначеній сфері та володіти спеціальними знаннями та навичками, аби створити дійсно корисну та професійну рецензію [22, с. 259].

В рецензії можуть підійматися лише певні аспекти й теми твору, або ж розглядається повний комплекс проблем, пов'язаних з об'єктом дослідження [22, с. 259]. Задля правильного розуміння твору необхідно розглядати виключно у

нерозривному зв'язку з епохою та історичною сучасністю автора, крім того, вивчення біографії та характеру митця може допомогти в кращому розумінні сюжету [22, с. 259].

Дослідники по різному класифікують. Одна з точніших класифікацій належить досліднику О.О. Тертичному. У відповідності до об'єкту аналізу він виділяє два основних види критичних оглядів: ті, що рецензують наукові або публіцистичні твори, де дійсність зображена за допомогою теоретичного й наукового підходу, та ті, що рецензують твори мистецтва, де дійсність є продуктом образного осмислення митця [23]. В першому випадку критик звертає увагу на практичну значущість поданих ідей, їхню оригінальність та життєздатність, а оцінка містить аргументаційно-довідне підґрунтя, логічні висновки та статистичні данні. Другий вид рецензії окрім спеціальних знань вимагає від критика здатності до співчуття, розуміння емоційного, абстрактного й прихованого в творі, що розглядається; якщо мова йде про твори кінематографу чи театру рецензент має відобразити єдину картину результату творчості автора, режисера, акторів, декораторів та всього колективу, де кожний учасник транслює власне світобачення [23].

За критерієм розміру дослідник поділяє критичні роботи на «грандрецензії» та «міні-рецензії»: перші – розгорнуті рецензії, найчастіше зустрічаються у спеціалізованих виданнях та завдяки великому розміру мають можливість для детальнішого огляду та глибшого дослідження матеріалу; другі, що за обсягом складають в середньому до півтори сторінки, є найрозповсюдженими, містять стислий аналіз, без експресивності та додаткових філософських роздумів критика, який має надати якомога конкретну та точну оцінку [22].

За формою, або способом подачі інформації виділяють: рецензію-статтю, що є традиційним аналізом з елементами критики; рецензію-фейлетон, що характеризується гострою критикою; рецензію-нотатку, що зазвичай має невеликий розмір та неглибокий аналіз; рецензію-нарис, що містить багато загальних історичних та біографічних даних; рецензію-інтерв'ю, де аналіз твору сформовано як відповіді на попередньо складені питання» [22, с. 261].

За кількістю творів, що аналізуються, О.О. Тертичний поділяє рецензії на «монорецензії» та «полірецензії». В першому випадку об'єктом критики є єдиний конкретний твір. Задля порівнянь тут можуть наводитися й інші твори, але обсяг таких зіставлень невеликий. Полірецензія розглядає два й більше твори, які зазвичай порівнюються, однак в значно більших обсягах. Як правило, полірецензії розглядають ще досить недосліджені та мало відомі аудиторії твори [22].

За темою рецензії поділяють на літературні, наукові (аналізи дисертацій, монографій, статей для публікацій та інших наукових праць), театральні, та кінорецензії. Крім того, разом із швидким науково-технічним прогресом з'являються й нові види рецензій: рецензії на музичні кліпи, мультиплікаційні та неігрові фільми, рекламні відео, а також комп'ютерні ігри та програми й сучасну техніку [22].

Вважається, що найскладнішими для розгляду є театральні та кінорецензії, адже саме тут рецензент стикається з багатьма складовими, що впливають на фінальну якість. Тут йдеться не лише про авторський задум та його втілення, адже у створенні беруть участь режисери, сценаристи, актори, оператори, монтажери, гримери та багато інших [22].

Кінокритика, на думку німецького дослідника Томаса Шмідта, може бути класифікована за метою на десять основних видів: педагогічні, соціологічні, культурно-аналітичні, сінефілічні, естетичні, наукові, сервільні, журналістські, суб'єктивні та літературні кінорецензії [29, с. 224-229].

Оскільки кінорецензія може функціонувати в різноманітних формах, існує й багато варіантів її структури. На думку дослідниці Д.Д. Брежневої, будова газетної кінорецензії поділяється на три традиційні частини: вступ, основна частина та висновок, і кожен з розділів в свою чергу має власну структуру [44, с. 24].

Вступ висловлює оцінку й поділяється на: анотацію, проблемно-постановочний вступ та контактоутворюючий вступ [4, с. 24]. В анотації, як правило, вказують мету дослідження та його кратку структуру; проблемно-постановочний вступ висловлює загальну проблематику та містить суб'єктивні

враження; контактоутворюючий вступ націлений на створення контакту з читачем та втримання його повної уваги, використовуючи для цього велику емоційність та експресивність [4, с. 24].

Основна частина є інформаційною та складається з двох блоків: інформаційно-дескриптивного та інформаційно-оціночного [4, с. 26]. Перший має за мету ознайомлення читача зі змістом фільму та основними епізодами його сюжету. Другий блок подає найважливішу, найцікавішу або найбільш сумнівну частину та містить її аргументовану оцінку [4, с. 26].

Е.Ю. Гараніна, розглядаючи професійні журнальні кінорецензії, прийшла до висновку, що їхня структура, як правило, складається з:

- 1) цікавого заголовку, що має на меті привернути увагу до тексту рецензії;
- 2) початкового абзацу, де автор надає інформацію про фільм та коротко висловлює власну думку;
- 3) основного тексту, де міститься:
  - аналіз і оцінка певних аспектів фільму: режисерського замислу, сценарію, сюжету, акторської гри, спецефектів та ін.;
  - порівняння з попередніми фільмами режисера або друкованим першоджерелом;
  - з'ясування найвдалих та невдалих моментів;
- 4) заключної частини, що надає кінцеву оцінку та рекомендації читачеві [6, с. 29].

Структурні особливості Інтернет-рецензії дослідила Т.В. Шкайдерова. На її думку, кінорецензія будується на трьох елементах:

- 1) з'ясування форми – інформація про жанр, режисера, сценариста, головних акторів та їхньої ролі, хронотоп та формат;
- 2) змістовна частина розповідає про сюжет або його частину, вразі якщо фільм є екранізацією порівнює з першоджерелом, виявляє ідею та приховані змісти;
- 3) оціночна частина аналізує позитивні моменти та недоліки роботи і висловлює емоції та враження рецензента від переглянутого фільму [26, с. 143].

На думку В.А. Фоміної, структура рецензії має два основних компоненти: конструктивного та ілюстративного [25, с. 144]. Конструктивний елемент містить відгук рецензента, його тези та аргументи, що підкреслюють і доводять об'єктивність його суджень. Ілюстративний елемент доповнює попередній прикладами, зображує окремі кадри або сюжетні повороти, розповідає про місце дії, героїв та їх вчинки [25, с. 144].

На основі структурних особливостей розглянутих видів можна сформулювати принципи побудови кінорецензій загалом. Першим елементом будь-якої рецензії є опис обраного твору з зазначенням автору, року створення, жанру та ін.; наступним є короткий переказ для розуміння читачем сюжетних ліній та основних ідей зображуваного; критичний розгляд та аргументована оцінка, що потребують максимальної об'єктивності від автора для створення в аудиторії незалежної думки; суб'єктивний особистий погляд рецензента на досліджуваний твір мистецтва; зіставлення об'єктивної та суб'єктивної частин рецензії, задля створення загальної критичної картини [23].

Кінорецензія окрім певних особливостей в побудові має такі характерні ознаки як:

- 1) гібридність – рецензія є поєднанням інформаційних, аналітичних та художньо-публіцистичних жанрів, що добре проілюстровано навіть у її структурі;
- 2) емоційність, тобто вираження авторського суб'єктивного ставлення до картини;
- 3) аргументованість, що проявляється в необхідності підкріплення висновків рецензента, тяжінні до об'єктивності;
- 4) багатофункціональність – кінорецензія виконує щонайменше дві головні функції: аналіз і оцінка фільму та вплив на читача; сюди також можна віднести інформативну, рекламну та розважальну функції [3, с. 6].

Особливим елементом рецензії є заголовок, як і в будь-якому іншому журналістському жанрі він має виконувати функцію привертання уваги; крім того виділяють інформативну, номінативну, рекламну функції та функцію впливу [16, с. 61-62].

Задля досягнення певної мети в тексті своєї рецензії автори використовують певні семантичні мовні стратегії, наприклад:

1) стратегія оцінювання є необхідною для кожної кінорецензії, виходячи з її завдання; оцінювання може носити позитивний та негативний характер, для її вираження зазвичай використовують різноманітні прикметники та прислівники оцінки;

2) стратегія зниженого стилю – це навмисне спрощення мови викладання, з метою наблизитись до читача, або для полегшення розуміння тексту орієнтованого на широку аудиторію; задля цього часто використовують сленгові вирази, фразеологізми;

3) стратегія інформативності використовується задля надання рецензії практичного значення шляхом додавання корисної інформації; у разі дотримання цієї стратегії рецензент сповіщає про дати показу в кінотеатрах, адреси та номери телефонів;

4) стратегія порівняння як правило використовується під час зіставлення екранізації та першоджерела або розгляду декількох фільмів; в такому випадку використовують метафоричні або звичайні порівняння;

5) стратегія формування образів у свідомості читача використовується з метою створення певного образу або асоціації, за допомогою семантичної багатозначності іменників, дієслів або інших частин мови, метафоричних порівнянь та образності словосполучень [19].

Е.Ю. Гараніна вважає, що деякі вже розглянуті функції кінорецензії втілюються за допомогою лексичних засобів: індивідуально-авторських неологізмів, що використовуються виключно у межах заданого контексту як засіб художньої виразності; запозичень з інших мов; термінів із наукової чи мистецької сфери; кліше; вживання нелітературної лексики, наприклад, сленгу; архаїзмів [6, с. 29-30].

Для аналізу та впливу на читача критики часто використовують однорідні члени речення, повтори, називні речення (для створення образності), спонукальні

та питальні речення, а особливо риторичні запитання, звернення, інверсію, навмисний пропуск одного з членів речення [12, с. 19].

Слід відзначити, що кінорецензії багаті на такі художні засоби як метафора, порівняння, епітети та гіперболи, а в тексті зустрічаються також графічні елементи для акцентування уваги та створення певного впливу на читача. До таких прийомів можна віднести засоби текстового виділення: курсив, напівжирне накреслення, підкреслювання та закреслювання, регістр, шрифт, його розмір та колір [12, с. 19]. Так само тут можуть використовуватися інфографіки, постери та кадри з фільму.

Отже, слід зазначити, що спостерігається міцний зв'язок між розвитком кінематографу та сучасних технологій. Кінорецензії схильні до трансформацій, їхньої форми, виду та функції та є багатофункціональними. Термін «рецензія» є журналістським дослідницько-новинним жанром, що має на меті **розглянути** конкретні твори мистецтва чи науки, **оцінити**, ретельно **проаналізувати** складники та **виявити** хиб та недоліків. Кінорецензія складається з двох основних елементів: конструктивного та ілюстративного. Прагматика цього жанру реалізується за допомогою таких стратегій як оцінювання, зниженого стилю, порівняння та формування образів у свідомості читача.

РОЗДІЛ II. ЛІНГВОСТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ НІМЕЦЬКОМОВНИХ КІНОРЕЦЕНЗІЙ

2.1. Мовленнєві особливості німецькомовних кінорецензій

У нашому дослідженні були проаналізовані тексти кінорецензій з таких спеціалізованих німецькомовних сайтів як www.kino-zeit.de, www.filmstarts.de, www.wessels-filmkritik.com, www.critic.de, www.cinema.de. Визначенні веб-сторінки присвячені суто кінотематичі й містять інформацію та критику на сучасні продукти кінематографічної індустрії.

Оскільки знайомство читача із рецензією, яка розміщена в Інтернеті, розпочинається з її пошуку, виникає необхідність дослідження певних особливостей в оформленні й побудові тематичного сайту.

Перш за все, для проаналізованих сайтів характерне горизонтальне розміщення розділів меню в верхній частині сторінки задля швидкої й зручної навігації на сайті. Крім того, на головній сторінці, зазвичай можна знайти актуальні новини та рецензії на проекти, що користуються великою популярністю серед цільової аудиторії ресурсу, або ті, що зараз знаходяться в прокаті в кінотеатрах Німеччини. Таким чином стартова сторінка має за мету привернення уваги випадкового читача. Критику до конкретного фільму можна швидко знайти за допомогою рядка пошуку, який присутній на кожному порталі так само в верхній частині. Сайти, що орієнтовані перш за все на критичні статті, а саме kino-zeit.de, wessels-filmkritik.de та critic.de розміщують їх у розділі, який в своїй назві так чи інакше містить слово Kritik, наприклад «Kritiken & Trailer», «Faire Filmkritik» та «Kritiken A-Z». Загально-інформаційні кіносайти filmstarts.de та cinema.de зазвичай розміщують рецензії разом із новинами та статтями в розділі з назвою «Kino», де перехід до сторінки з текстом критичної статті виконується за допомогою внутрішніх посилань, що можуть відрізнятися.

Для проаналізованих сайтів характерні певні риси в оформленні внутрішніх посилань. Основним елементом є назва кінорецензії. Як вже було визначено

раніше, заголовок, маючи на меті привернути увагу, має бути цікавим та оригінальним. Однак назви статей, розміщених на Інтернет-порталах, є лаконічними і в більшості збігаються з назвою проекту. Таким чином, крім головної функції заголовок отримує навігаційну функцію, що сприяє зручності та скороченню необхідного для пошуку часу:

- *«Die schönste Zeit unseres Lebens»;*
- *«Gott existiert, ihr Name ist Petrunya (2019)»*

На сайтах, де розміщують не лише рецензії, назва фільму може доповнюватися іменником, або словосполученням, які позначають належність тексту до критичного жанру:

- *«Filmkritik zu "Emma"»;*
- *«Porträt einer jungen Frau in Flammen – Kritik»*

Назви іноземних фільмів, які з якоїсь причини не були перекладені на німецьку мову і використовуються як заголовок, залишаються на мові оригіналу:

- *«The Gentlemen (2019)»;*
- *«Filmkritik zu "Little Women"»*

Наступним елементом в структурі внутрішнього посилання є зображення, що виконує ті ж функції, що й заголовок. На 2 сайтах, що розглядаються, з цією метою використовують офіційні постери. На 3 інших розміщують будь-який кадр з фільму. Останній варіант може бути більш інформативним для читача, оскільки містить в собі дані про стилістику, декорації, майстерність акторського складу та операторської роботи.

Останньою обов'язковою частинною є текстовий блок. Тут може міститися резюме фільму, анотація або короткий опис проекту.

Резюме зазвичай складається з назви країни та року створення, жанру, та дати показу в кінотеатрах, імені режисера, що може супроводжуватися прийменником на позначення приналежності «von», або іменником «Regisseur», або скороченням від нього «Regie»; та переліку акторів-виконавців головних

ролей, що може слідувати за прийменником «mit», іменниками «Darsteller» «Besetzung», або англіцизмом «cast & crew».

- «26. September 2019 / 1 Std. 39 Min. / Thriller, Action Von David Raymond (II) Mit Alexandra Daddario, Henry Cavill, Minka Kelly»;
- «GB 2019. Regie: Mark Jenkin. Mit: Giles King, Edward Rowe Start: 24.10.2019».

Опис може розповідати про завдання, що поставив собі режисер під час виконання роботи. В такому разі поряд з ім'ям режисера часто використовують дієслова «zeigen», «untersuchen», «dokumentieren», «setzen», «karikieren», «wagen», «erzählen», «inszenieren».

- «Adam McKays Vice untersucht und karikiert die private und politische Karriere Dick Cheneys vor und während des Irakkriegs und ruft viele unsägliche Details in Erinnerung – präzise, intelligent und giftig».
- «Totalitäre Mutterschaft: Der irische Regisseur Neil Jordan inszeniert in Greta den gewaltsamen Versuch einer Frau, sich das Leben einer anderen einzuverleiben».

Анотація до предмету критики часто заради підвищення інтересу читача може бути розміщена стисло. В такому випадку речення зазвичай обривається на середині і може не містити логічного закінчення думки.

- «1927 wird Downton Abbey eine große Ehre zuteil: König George V. und Königin Mary kündigen ihren Besuch auf dem Anwesen an und wirbeln damit das Leben der Familie Crawley und ihrer Bediensteten gehörig durcheinander. Denn selbst wenn Downton Abbey immer noch ein Adelssitz ist, hat sich dort doch so einiges geändert und der Earl of Grantham ...»
- «27 Jahre sind vergangen, seit sich mehrere Kinder in der Kleinstadt Derry einem Monster in den Weg stellten und es scheinbar besiegten. Als Derry erneut von einer Mordserie heimgesucht wird, dämmert dem als Bibliothekar arbeitenden Mike Hanlon (Isaiah Mustafa), dass ES zurück ist und er beschließt, seine einstigen Freunde vom Club der Verlierer ...»

Крім того, в текстовому блоці як посилання можуть бути використані власне перші речення рецензії, або рецензент може висловити враження, поставити питання до фільму, та, щоб отримати відповіді на них, порадити читачеві ознайомитися з критичною статтею.

- *«Eine einstige Feelgood-Serie als Horrorfilm – die Idee hinter FANTASY ISLAND ist nett, die Umsetzung hingegen katastrophal. Besonders bedauerlich: das Potenzial ist vorhanden. Weshalb das allein nicht ausreicht, das verraten wir in unserer Kritik».*
- *«Jeder könnte der Täter sein: in "Knives Out" muss Daniel Craig herausfinden, wer denn das Familienoberhaupt eines reichen aber exzentrischen Clans, Harlan Thrombey (Christopher Plummer), um die Ecke gebracht hat. Ob uns der Krimi von "Star Wars"-Regisseur Rian Johnson überzeugen konnte, lest ihr in unserer Kritik».*

2.2. Композиційні особливості німецькомовних кінорецензій

Інтернет-кінорецензія також певну структуру. Першим її елементом є заголовок, що завжди збігається з назвою в посиланні та яскравий підзаголовок, що може містити оцінку критика або давати містку характеристику фільму.

Наприклад, в критиці до фільму «Фаворитка» режисера Йоргоса Лантімоса, який за жанром є історичною комедією з рисами абсурду і фарсу, рецензентка Б. Бен обирає додатковий заголовок, в якому за допомогою використаного протиставлення іменників «*das Absurdeste*» та «*die Realität*» акцентує увагу на майстерній гри контрастів, якої досягли творці картини.

- *«Das Absurdeste ist manchmal die Realität».*

Й. Курц доповнює свою рецензію до останньої на цей час роботи К. Тарантіно «Одного разу в ... Голлівуді» дійсно лаконічним та водночас дуже інформативним підзаголовком, з якого читач може зрозуміти стилістику фільму, його жанр та вікове обмеження:

- *«Die Summe aller Bilder».*

Таким чином можна зробити висновок, що в Інтернет-критиці основні задачі заголовку переходять до підзаголовку, а перший в свою чергу виконує суто навігаційну функцію.

Далі йде початковий абзац, де автор може надати інформацію про об'єкт критичного аналізу, висловити власні враження та оцінку, або позначити питання, відповіді на які мають бути знайдені в рецензії. Таким чином тут рецензент ніби трохи підіймає завісу майбутніх висновків. На прикладі декількох рецензій на фільм «Джокер» Т. Філіпса з сайтів «wessels-filmkritik.com», «kino-zeit.de» та «critic.de», можна побачити реалізацію вище названих завдань:

- (17) *«Mit Todd Phillips' JOKER startet einer der meisterwarteten und gleichzeitig umstrittensten Filme des Kinojahres 2019 und konfrontiert einen scheinbar permanent mit der Frage, ob man mit einem nihilistischen Mörder sympathisieren darf. Tut er das wirklich? Das verraten wir in unserer Kritik».*
- (18) *«Wer kann nach Heath Ledgers Performance als Joker noch in seine Fußstapfen treten? Wer kann noch verrückter, ungebändigter, körperlicher sein? Nur Joaquin Phoenix, der nie vor den hässlichen, wahnsinnigen, körperlich abstoßenden, schmerzhaften Rollen zurückschreckt, sondern sie zu seinem Markenzeichen macht. Kein Wunder also, dass Todd Philipps „Joker“ einer der meist erwarteten Filme des Jahres 2019 war. Und, um es gleich voraus zu schicken: Phoenix gibt alles und der Film liefert. Allerdings mehr, als ihm vielleicht klar ist».*
- (19) *«Wer über den Joker schimpft, darf von New Hollywood nicht schweigen. Todd Philipps' Batman-Spin-Off nähert sich der Politik der Pointe und bekommt dafür wenig pointierte politische Kritik».*

Основна частина зазвичай складається з короткого переказу картини, аби познайомити невідготованого читача з сюжетом, дійовими особами та встановити конфлікт, що розгортається в фільмі.

- «Es ist die Geschichte eines jungen Mannes, der Fleisch liefert, und zu einem alten Mann wird, der Jimmy Hoffa (Al Pacino) tötet. Aber sie wird nicht nur von*

Ehre, Erfolg und einem glamourösen Leben handeln; sie wird auch die Schattenseiten dieses Daseins nicht aussparen».

Існує певна тенденція вказувати в дужках ім'я актора поряд з іменем персонажа, якого він грає. Це є характерним для більшості кінорецензій та може бути пояснено, як бажання критика закріпити візуальні образи зовнішності героїв у свідомості читача з метою задіяти його уяву та налаштувати на глибинне сприйняття подальшого аналізу.

• *«Die Verschnaufpause der britischen Unteroffiziere Blake (Dean Charles-Chapman) und Schofield (George MacKay) findet ein jähes Ende, als beide von General Erinmore (Colin Firth) höchstpersönlich einen Spezialauftrag erhalten».*

Зазначення акторів на ролі в дужках є більш вирашним способом їхньої презентації ніж інші, як, наприклад, перелік. Перший варіант є більш лаконічним, та, крім того, одразу викликає читацьку реакцію, перелік же натомість є перенасиченим іменами та через надлишок інформації є важко доступним для запам'ятовування та усвідомлення.

• *«Sam Rockwell als George W. Bush, Steve Carell als Donald Rumsfeld, Amy Adams als Lynne Cheney, Tyler Perry als Colin Powell, dem man immerhin ansah, wie mulmig ihm war bei den Entscheidungen, die er mittragen musste ...».*

Також в основній частині об'єкт критики може порівнюватися з першоджерелом в тому разі, якщо він є екранізацією книги, або ремейком. Така частина є суто оцінювальною та має за мету виявити недоліки або переваги втілення тієї чи іншої ідеї, та встановити кращу на думку рецензента версію.

• *«Dabei hebt sich diese Verfilmung der romantischen Komödie durchaus von dem eher biedereren Film Jane Austens Emma mit Gwyneth Paltrow aus dem Jahr 1996 ab, indem sie einige frische Akzente setzt».*

• *«Nun darf man Flanagan durchaus hoch anrechnen, dass er – im Gegensatz zu Kubrick, der sich nur die für ihn interessanten Rosinen rausgepickt hat – zumindest versucht, der King-Vorlage auf ganzer Linie gerecht zu werden».*

Найголовнішим елементом в тексті кінорецензії є оціночна частина, адже саме тут безпосередньо відбувається аналіз фільму. Рецензент має виявити плюси

й мінуси в роботі знімальної групи, акторського складу, режисера та сценариста. Критик може висловити дві оцінки: суто об'єктивну та суб'єктивну.

Перша, не дивлячись на власні смаки автора рецензії, повинна бути аргументованою та підкріпленою доказами. Найбільш об'єктивною може бути оцінка технічної частини, операторської роботи, майстерності звукорежисера, монтажера та художників декораторів.

- *«In zwei kleinen, aber enorm effektiven Abschnitten (einmal relativ früh im Film, einmal Finale) sehen wir so die Hände von Miles am Schaltknüppel und seine Füße an den Pedalen. Im Wechsel zu dieser Ego-Perspektive sind aber Shelbys Augen und seine Stimme geschnitten... Mit diesem Szenenwechsel zieht uns Mangold auf zweifache Weise in seinen Film: Wir haben das Gefühl, selbst am Steuer zu sitzen; auf clevere Weise unterstreicht er aber so noch einmal, die symbiotische Verbindung seiner beiden Protagonisten».*

Друга може виражати власні почуття, враження та очікування й спиратися суто на смаки та світогляд рецензента. Повна ж суб'єктивність зазвичай рідко зустрічається в статтях професійних критиків та є притаманною багатьом непрофесійним рецензіям.

- *«Ich habe auf diesen Film gewartet und wünschte, es hätte ihn viel früher gegeben».*
- *«Sieht man durch die Brille dieser beiden Filme auf Once Upon a Time in Hollywood, dann bleibt bei mir, wenn alles ausgeblutet ist, ein Unbehagen zurück, das nichts mit Gewaltdarstellung zu tun hat».*

Заклучна частина, або як її часто називають німецькомовні критики «Fazit», є експертним висновком на основі проведеного аналізу. Тут критик дає вирішальну оцінку та рекомендує чи не рекомендує відвідати кінотеатр.

- *«Fazit: Das mit Horroreinflüssen versehene Sektendrama „The Other Lamb“ erzählt unter Zuhilfenahme einer starken Hauptdarstellerin und fantastischer Kameraarbeit von generationenübergreifenden Machtstrukturen. Lediglich die angewandten Symboliken wirken hier und da abgegriffen».*

- *«Mutig-provokante Tragikomödie, bei der absurder Witz und bitterer Ernst nah beieinanderliegen».*

Крім усіх зазначених вище структурних компонентів Інтернет-кінорецензій слід звернути увагу на додаткові елементи, що можуть нести важливу інформацію або впливати на думку читача. На всіх проаналізованих сайтах рецензенти використовують кадри з фільмів, а на чотирьох з п'яти до рецензії додають трейлер. На порталах «filmstarts.de» та «cinema.de» відвідувачі можуть подивитися оцінку критиків та звичайних користувачів та залишити власну.

2.3. Мовленнєві засоби реалізації комунікативних стратегій кінорецензій

Задля досягнення певної мети критик в своїй рецензії може використовувати різноманітні комунікативні стратегії, вибираючи одну або поєднуючи декілька. За результатами дослідження було виявлено, що найчастіше використовують стратегії оцінювання та інформативності, рідше – стратегії порівняння та формування образів.

Оскільки головним завданням рецензії є оцінка продукту кінематографа, найуживанішою є стратегія оцінювання. Задля її виконання рецензенти часто використовують оціночну лексику, яка може мати позитивне чи негативне конотативне забарвлення. Зазвичай сюди можна віднести прикметники та прислівники різних ступенів порівняння та метафори, що несуть відбиток оцінки [24].

Серед прикметників та прислівників зустрічаються «gut», «schlecht», «schwach», «stark», «schön», «absurd», «unbeholfen», «grandios», «frisch», «spannend», «tragisch», «angenehm», «unangenehm», «langweilig», «bewegend», «einzigartig», «üppig».

- *«Auf der atmosphärischen Ebene funktioniert „mother!“ am besten».*
- *«Es sind die typischen Bilder, die Gavin O'Connor zur Beschreibung seines Charakters nutzt...»*

Метафора є одним із найпоширеніших засобів створення емоційно-оцінювального забарвлення. Завдяки співвідношенню не пов'язаних між собою, але маючих певну спільну рису предметів, понять та явищ, визначуване слово отримує нове значення, яке обов'язково сприймається читачем схвально або навпаки [24].

- «*Bei Marvel muten die Querelen zwischen Iron Man, Captain America und Co. (etwa in The First Avenger: Civil War) oft wie ein außer Kontrolle geratener Kindergeburtstag an, bei dem sich im Endeffekt dann zum Glück doch niemand so richtig wehgetan hat...*».
- «*Der Film kommt wie ein bunter Cupcake daher. Außen schön anzuschauen, aber bei näherer Betrachtung doch im Wesentlichen ein plumper Versuch satt zu machen*».

Дотримуючись стратегії інформативності, рецензент намагається надати якомога більше корисних відомостей стосовно об'єкту аналізу.

- «*„The Gentlemen“ ist ab dem 27. Februar in den deutschen Kinos zu sehen*».

Для жанру кінорецензії є необхідним певний баланс між суто інформативною та оціночною частиною. Коли критик віддає перевагу власне інформації над її аналізом, текст втрачає яскравість та здатність запам'ятатись читачеві, оскільки більш ніж на дві треті складається з сухих фактів.

На основі проаналізованих рецензій виявлено, що суто інформативний характер притаманний лише міні-рецензіям, в той час коли гранд-рецензіям притаманні оцінювання, та створення образів.

Задля формування образів у свідомості читача, окрім метафор слугують й інші тропи, багатозначні слова й словосполучення. Цю стратегію використовують задля впливу на читача та його ставлення до предмету дискусії.

- «*Ihr Film ist Sittengemälde und Charakterstudie zugleich – und beeindruckt durch einen scharfsinnigen, unsentimentalen Blick auf die Figuren*».
- «*Die messerscharfen Dialoge und der zuweilen sehr schwarze Humor von Drehbuchautor Charles Randolph („The Big Short“) verhindern allerdings, dass die Story trotz nervenzerreißender Spannung in tiefe Düsternis abdriftet*».

Оцінювання продукту кінематографу зобов'язує критика розглядати окремі елементи фільму, такі як сценарій, акторська гра, грім та зачіски. Таким чином текст рецензії сповнений професійної лексики, характерної для кіновиробництва. Найчастіше зустрічаються «Kino», «Bild», «Film», «Kino-Szene», «Genre», «Publikum», «Zuschauer», «Fiktion», «Spoiler», «Trailer», «Hollywood», «Filmografie», «Assistent», «Regisseur», «Aufbau», «Set des Films», «Atmosphäre», «Realismus», «Komödie», «Schauspieler», «digital», «Rolle», «spielen», «Finale», «Drehbuchautor», «Verfilmung», «Originaltitel», «Filmemacher», «produzieren», «Licht», «Montage», «3D», «IMAX» та ін.

Оскільки жанр кінорецензії є сталим і має певну структуру, для нього характерна наявність кліше. Серед найбільш розповсюджених штампів можна виділити:

- *«Ein Film über Menschen, die ihren eigenen Kopf, eigene Ideen haben und sich nicht davor scheuen, damit gegen Mauern zu rennen».*
- *«Aber dieser Teil des Films kommt genauso zu kurz wie die Ambivalenz der Titelfigur, die beim Sprung von den Comicheften auf die Kinoleinwand zugunsten eines austauschbaren Superhelden-Blockbusters geopfert wurde».*
- *«Mehr dazu verraten wir in unserer Kritik».*
- *«Le Mans 66: Gegen jede Chance erzählt die wahre Geschichte dieser beiden Männer, denen die zweite Reihe nie genug war».*
- *«Das macht den Film nur phasenweise amüsant, da man sich die restliche Zeit über fragt, wie der Film wohl geworden wäre, hätte man sich auf eine tonale Balance einigen können».*

Задля привернення уваги читача до проблематики або ідеї фільму використовують такі модифікації структури речення як питання, спонування, повтори, звернення та інверсія.

- *«Wurde in den bisherigen Adaptionen nicht schon alles gesagt über diese Heldin aus einer anderen Zeit, deren unbeschwerte Gentry-Welt – zumindest auf den*

ersten Blick – so wenig mit der (heutigen) Lebenswirklichkeit zu tun zu haben scheint?»

- *«Sollte die sich derzeit am einfachsten für Allegorien aller Art anbietende realweltliche Figur tatsächlich mal die passendste sein?»*

- *«Von da an regieren Sog, Rausch und Exzess das Treiben auf der Leinwand».*

Отже, на основі опрацьованих кінорецензій з різних порталів були встановлені загальні тенденції побудови їх композиції, були виявлені найпоширеніші лінгвостильові засоби, що використовуються рецензентами для втілення певних комунікативних стратегій.

ВИСНОВКИ

Виникнення перших кінорецензій нерозривно пов'язане з виходом перших фільмів та подальшим розвитком кіноіндустрії. Еволюція цього жанру відбувається під впливом технічного прогресу, а саме: винаходу нових пристроїв для зйомки та перегляду кінокартин, появи засобів масової інформації – радіо, телебачення, Інтернету.

Рецензія є журналістським дослідницько-новинним жанром, що має за мету розгляд конкретних творів мистецтва чи науки, їх оцінку, всебічний аналіз складників і суб'єктивне виявлення хиб та недоліків. Рецензія має безліч різновидів та як правило тяжіє до об'єктивності, однак разом із тим може транслювати суб'єктивне ставлення критика. Цей жанр характеризується чіткою структурою, гострою актуальністю та глибинним аналізом порушених проблем.

Було досліджено рецензію як жанр журналістики й визначено її основні завдання та функції. Виявлено, що рецензія може поділятися на різні види за темою, формою, розміром, кількістю творів, що аналізуються та способом подачі інформації. Проаналізовано її структурні компоненти та їх послідовність, а також виявлено наявність комунікативних стратегій оцінювання, зниженого стилю, порівняння та образотворення притаманних критичним творам. Завдяки аналізу термінологічної визначеності «кінорецензії» було встановлено, що кінорецензія має на меті стисло охарактеризувати, описати кінокартину та реалізує у своїй формі, структурі та змісті прагматичний аспект.

Також були детально проаналізовані спеціалізовані сайти та характерні лінгвостилістичні особливості в розміщених на них рецензіях та їхнє оформлення. Проаналізовано композиційну структуру внутрішніх посилань та тексту критики, яка розміщена на сайтах www.kino-zeit.de, www.filmstarts.de, www.wessels-filmkritik.com, www.critic.de, www.cinema.de.

Встановлено, що поширеними мовленнєвими засобами німецькомовної кінорецензії є оціночна та професійна лексика, метафора, гіпербола, багатозначність лексичних одиниць, наявність характерних мовних штампів та

синтаксичних особливостей – спонукальних та питальних речень, у тому числі й риторичних питань, інверсії, повторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аникиев Р.А. Контент-анализ киорецензий. *Достижения науки и образования*. 2018. – С. 15-21. [Электронный ресурс]. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/kontent-analiz-kinoretsenziy> (дата звернення: 10.01.2020).
2. Арутюнова Н.Д. Фактор адресата. Москва : Известия АН СССР. Серия литературы и языка, 1981, №4. – С. 356-367.
3. Брежнева Д.Д. Жанрово-стилистические и когнитивные особенности киорецензии как вида массово-информационного дискурса: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. фил. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Москва : 2013. – 27 с.
4. Брежнева Д.Д. Функционально-тематические блоки киорецензии (на материале британской прессы). *Вестник МГОУ. Сер. Лингвистика*. 2011. – С. 23-29 [Электронный ресурс]. URL : <http://www.vestnik-mgou.ru/Articles/Doc/5155> (дата звернення: 10.01.2020).
5. Винникова А. Киорецензия как жанр журналистики. *Медиасреда*. 2007. - С. 66-70. [Электронный ресурс]. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/kinoretsenziya-kak-zhanr-zhurnalistiki> (дата звернення: 20.01.2020).
6. Гаранина Э.Ю. Оценочность в жанре киорецензии. *Вестник Кемеровского государственного университета*. 2013 : №2. т. 2. - С. 28-31. [Электронный ресурс]. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/otsenochnost-v-zhanre-kinoretsenzii> (дата звернення: 08.01.2020).
7. Говердовский В. А. Жанровые и тематические особенности киорецензий П. Кейл: выпускная квалификац. работа. Белгород: 2016. 56 с.
8. Дебют. Збірник тез доповідей студентів факультету іноземних мов за результатами участі у Декаді студентської науки – 2020. За заг. ред. д. політ. н., проф. К.В. Балабанова, к. е. н., проф. О.В. Булатової. Маріуполь, 2020. – 385 с.
9. Жанри радянської газети. За ред. М. Черепанової. Київ : 1974. - С. 144–167.

10. Земцова Л.А. Искусствоведческая рецензия как жанр массово-информационного дискурса: автореф. дис. ... канд. фил. наук: 10.02.19 / Волгоград, 2006. – 15 с.
11. Зьомко У.В. Лінгвокультурні, текстотвірні та гендерні особливості рецензії у кінокритиці (на матеріалі англійської та німецької мов): дис. на здобуття наук. ступеня канд. філологічних наук : спец. 10.02.04 «Германські мови». Львів : 2019. – 272 с.
12. ИONOBA A.A. Жанрово-стилистические особенности английских и русских кинорецензий: выпускная квалификац. работа. Санкт-Петербург : 2016. - 65 с.
13. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. За ред.. Ю. І. Ковальова. Київ : Академія, 2007. Т. 2. – 624 с.
14. Літературознавчий словник-довідник. За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. Київ : Видавничий центр Академія, 2007. – 579 с.
15. Мови та літератури у полікультурному суспільстві: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених та здобувачів вищої освіти (15 листопада 2019 р.). За заг. ред. к.філол.н, доцента Федорової Ю.Г. Маріуполь, 2019. – 167 с.
16. Набиева Е.А. Заголовок в рецензии. *Журналистский ежегодник*. 2013. С. 61-63. [Електронний ресурс]. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/zagolovok-v-retsenzii> (дата звернення: 23.01.2020).
17. Онацький Є.Д. Українська мала енциклопедія: у 16 т. Буенос-Айрес: Чампіон, 1957-1967. Т. 6. - 767 с.
18. Онацький Є.Д. Українська мала енциклопедія: у 16 т. Буенос-Айрес: Чампіон, 1957-1967. Т. 12. - С. 1583-1584.
19. Особенности стиля кинорецензии. Вестник научного общества студентов, аспирантов и молодых ученых: сб. науч. статей. Комсомольск-на-Амуре : АмГПУ, 2012. [Электронный ресурс]. URL: http://www.amgpgu.ru/upload/iblock/b90/kravchenko_d_s_kotikova_l_n_osobennosti_stilya_kinoret_senzii.html

20. Рецензія як жанр журналістики. [Електронний ресурс]. URL : <https://sites.google.com/site/evfriday/uceba/2-rurs-vidavci> (дата звернення: 20.11.2019).
21. Система журналистских жанров: учебник для студентов высших учебных заведений. Кройчик Л.Е. и др. Санкт-Петербург : Знание, 2000. - 272 с.
22. Тертычный А.А. Аналитическая журналистика: Учеб. пособие для студентов вузов. Москва : Аспект Пресс, 2010. - 352 с.
23. Тертычный А.А. Жанры периодической печати: Учебное пособие. Москва: Аспект-Пресс, 2000. [Электронный ресурс]. URL : http://evartist.narod.ru/text2/05.htm#_ftn4 (дата звернення: 10.11.2019).
24. Фадеева Л.В. Эмоционально-оценочная лексика как элемент субъективной информации (на материале немецкого языка). *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов: Грамота, 2017. №7(73): в 3-х ч. Ч. 2. - С. 178-185.
25. Фомина В.А. Кинорецензия в системе дискурсных взаимодействий. *Известия Санкт-Петербургского государственного экономического университета*. 2011. - С. 144-146. [Электронный ресурс]. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/kinoretsenziya-v-sisteme-diskursnyh-vzaimodeystviy> (дата звернення: 20.01.2020).
26. Шкайдерова Т.В. Адаптация кинорецензии к новым медиаусловиям *Научная электронная библиотека «Киберленинка»*. 2014. - С. 141-145. [Электронный ресурс]. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/adaptatsiya-kinoretsenzii-k-novym-mediausloviyam> (дата звернення: 28.01.2020).
27. Debenedetti S. The roles of media critics in the cultural industries. *International Journal of Arts Managements*. 2006. Vol. 8 (3). - P. 30-42.
28. Horvath J. Zur gegenwärtigen Situation der Filmkritik in Deutschland. Eine Analyse anhand ausgewählter Beispiele. Diplomarbeit im Fach Medienwissenschaft. Stuttgart: 1999. - 110 S.
29. Schmid U. Theorie und Selbstverständnis der neueren deutschen Filmkritik. Diss. Münster: 1995. - 496 S.